

TROENS DIAKONALE DIMENSJON

Av Olav Guttorm Myklebust

Olav Guttorm Myklebust har i mange år vært professor i misjonsvitenskap ved Det Teologiske Menighetsfakultet. Før han overtok denne undervisningen var han misjonær for Det Norske Misjonsselskap på Madagaskar.

Over fra s. 3

tru det, men gjer ikkje spørsmålet om det har hendt til sjølv hovedspørsmålet.

Ei slik tilpassing kan vere ein velmeint måte å prøve og gjere kristendomen meir tilgjengeleg både for ein sjølv og andre. Men den representerer ei avhistorisering av kristendomen som i røynda inneber at det ein sit igjen med er noko anna enn kristendom.

La oss derfor ikkje prøve å styre utanom Paulus sine premiss for trua, spørsmålet om Kristi død og oppstode!

Den diakonale dimensjon i det kristne budskap er i vår tid alminnelig erkjent. Ja, det er neppe for meget sagt at denne dimensjon — troens etiske implikasjoner, det menneskelige engasjement — aldri har vært så sterkt understreket som nettopp nå, uansett konfesjonell tilhørighet eller kirkelig retning. Ikke bare Kirkenes Verdensråd, men også de «konservative evangeliske», med deres tradisjonelt sterke fremhevelse av *budskapet* som det sentrale og avgjørende, kan anføres her. Som verdensmøtet av evangeliske kristne i Lausanne i 1974 uttrykte det:

«Evangelisering og sosial og politisk virksomhet hører begge med til vår forpliktelse som kristne. For begge er nødvendige uttrykk for vår forståelse av Gud og mennesket, for vår kjærlighet til vår neste og for vår lydighet mot Jesus Kristus.»

Når det gjelder den nærmere forståelse av tjenesten, og ganske særlig dens forhold til forkynnelsen, kan det imidlertid konstateres en ikke ubetydelig dissens. På den ene side hevdes det at forkynnelsen av evangeliet er kirkens *egentlige* oppgave, og at den av denne grunn har prioritert vis a vis tjenesten. På den annen side fremholdes det at tjenesten har en *selvstendig* plass i kirkens oppdrag, og at en underordning av den under forkynnelsen derfor ikke kan aksepteres.

Ifølge nytestamentlig og reformatorisk kristendomsforståelse er det en *helhetsholdning* det dreier seg om.

Kristen eksistens er pr. definisjon en *integrert* virkelighet. Som synspunkter og arbeidsformer har forkynnelsen og tjeneste resp. evangelisering og humanisering selvsagt sin berettigelse, men å stille dem opp mot hverandre, enn si å spille dem ut mot hverandre, er ikke kristelig forsvarlig. Hverken den ene eller den annen skal prioriteres, men begge skal aksentueres som likeverdige komponenter i ett og samme helhetsoppdrag. Forkynnelse er Kristus-tjeneste i ord; tjeneste er Kristus-forkynnelse i handling.

I bibelsk språkbruk refererer betegnelser som «frelse» og «fred» seg ikke bare til det enkelte menneskes forhold til Gud, men også til dets forhold til andre mennesker resp. den sosiale sammenheng det står i og blir bestemt av. «Frelse» er utfrielse fra synd, men også fra sult og sykdom, fra undertrykkelse og andre former av menneskelig lidelse. På samme måte er «fred» nok en tilstand som har med vårt indre liv å gjøre (fred med Gud i en god samvittighet), men som også innbefatter helse, velferd, rettferdighet og forståelse mellom folkene. Når frelse og fred — de to er samsvarende begreper — forstås på denne måte, er det fordi de sees i skapelsens perspektiv. Frelse/fred vil si gjenopprettelse av det forhold mennesket opprinnelig sto i til Gud og til sine medmennesker, men som ble ødelagt gjennom fallet. Kristus er det nye menneske, den nye menneskehet. I og med ham er en ny tidsalder innledet og grunnlaget lagt for en ny tilværelse.

Det er viktig å understreke diakoniens *egenverdi*. Barmhjertighetens og rettferdighetens gjerninger er ikke å

betrakte, slik det ofte har vært tilfelle (bl.a. i misjonen), som et middel, men som et mål i seg selv. Disse gjerninger skal øves, ikke for å gjøre andre til kristne, men fordi vi selv er kristne. Utbredelsen av kristendommen i de første århundrer var i stor utstrekning et resultat av at man erkjente og praktiserte dette prinsipp. Det «språk» den nye verdensreligion talte, var ikke bare ord, men liv og handling. Kristendom var en diakonal realitet.

Omsorgen for medmennesker er ikke uten videre en frukt av omvendelsen. Den følger ikke automatisk av kristenstanden. Som historien tydelig viser kan kristelig virksomhet meget godt gå hånd i hånd med sosial urettferdighet og krenkelse av menneskeverdet. Det er kirkens «profetiske» kall det spørres om, altså hevdelsen av menneskets menneskelighet, og det på alle områder av livet. Det er nettopp forståelsen av dette som er det nye og løfterike i dagens situasjon, i diakonal sammenheng. Å ta seg av syke og fattige mennesker — den klassiske form for diakoni — er et ekte kristelig anliggende, men enda viktigere er det — gjennom et bevisst og allsidig sosialetisk engasjement — å arbeide for å fjerne *årsakene* til menneskelig lidelse.

Med sikte på kirkens oppdrag i verden uttalte den danske filosof Harald Høffding, lenge før «sosialetikk» var blitt en teologisk og kirkelig klisjé, at å være ambulansen som *følger etter* og samler opp de sårede, er i seg selv en stor gjerning, men enda større er det å være skystøtten og ildsøylen som *går foran*. Det diakonale anliggende vi her ønsker å presisere, kan vanskelig formuleres bedre.

Innsats for medmenneskelig fellesskap er i dagens situasjon en forutsetning for at forkynnelsen av evangeliet kan føre frem. Det er gjennom tjenesten at budskapet blir troverdig. Enten det gjelder fremmedarbeiderne eller flyktningene, motsetningene mellom samfunnsgruppene eller sveltget mellom rike og fattige nasjoner, har kirken et særskilt ansvar og en særskilt oppgave. Overbevisningen om det enkelte menneskes uendelige verdi og dets rett til full utfoldelse av sine evner og muligheter, i lydighet mot livets Herre og under ansvar for andre, hører til selve kjernen i den kristne tro.

Å øve samfunnskritikk er ikke ensbetydende med å «blande seg i politikk». Kristendommen er ikke en privatsak, men har i høy grad med de menneskelige relasjoner å gjøre. At evangeliet kan forkynnes uten hensyn til den sosiale sammenheng menneskene står i, er en urealistisk tanke. Men om kristendommen/kirken ikke må distansere seg fra samfunnet, må den på den annen side heller ikke solidarisere seg med dette. Som bærer av Guds lov og evangelium er den kalt til å fremme rett og rettferdighet i *enhver* situasjon, uansett politisk ideologi eller økonomisk system.

Hvor farlig det er for kirken å identifisere seg med en bestemt livsform, er SydAfrika et illustrerende eksempel på. Kristendommens virkelige fiende i Afrika, skriver Alan Paton, er ikke kommunismen eller islam, men den falske kristendom, dvs. den kristendom som går inn for status quo, som foretrekker stabilitet for forandring, og som fremhever loven på bekostning av rettferdigheten. «Vi må se den kjensgjerning i øynene at i hvertfall i det sydlige Afrika er det mange mennesker som ser på kirken som en slags beskytter av de privilegerte, og det er derfor sannsynlig at de, når de er blitt fri, vil vende seg bort fra den.»

Dypest sett er diakoni ikke en aktivitet, men en eksistensform. Den er *hele* kristenlivet (Mt. 20;:25 ff, Johs. 13:12 ff). En diakoni som ikke har sitt utgangs- og orienteringspunkt i Kristus, er en selvmotsigelse. Den er blitt redusert til humanetikk, dvs. en form for fellesskap og adferd som i seg selv kan være høyverdige nok, men som bygger på den tro at *mennesket* er tilværelsens midtpunkt, mening og mål, at *mennesket* er sin egen lov og skaper sin egen historie.

Olav Guttorm Myklebust

